

Intrastat-tiedonantorasite 2008¹

¹ Tutkimuksen toteuttamiseen ovat osallistuneet Timo Koskimäki, Olli-Pekka Penttilä, Tiina Sévon ja Terttu Tähtivaara Tullihallituksen tilastoyksiköstä.

Sisällys:

Tavoitteena kevyempi tilastointi	2
Mitä Intrastat on?	2
Automatisoidut järjestelmät helpottavat ilmoittamista	2
Intrastat-kyselyn tulokset	3
Vertailu vuosien 2008 ja 2007 tiedonantorasituksen välillä.....	6

Tavoitteena kevyempi tilastointi

Sujuva asiointi viranomaisten kanssa on yrityksille tärkeä kilpailutekijä. Euroopan unioni onkin asettanut toimintaohjelman, jonka tavoitteena on vähentää EU-lainsäädännön yrityksille aiheuttamaa hallinnollista työtä 25 prosenttia vuoteen 2012 mennessä. Tavoitteeseen on tarkoitus päästä säädöksiä yksinkertaistamalla ja edistämällä sähköisten asiointimuotojen käyttöä. Unionin ohjelmaa Suomessa toteuttamaan on Työ- ja elinkeinoministeriö asettanut kansallisen hallinnollisen taakan vähentämisen ohjelman.

Tullin vastuulla oleva EU-jäsenmaiden välisen kaupan Intrastat-tilastointi on yksi EU:n toimenpideohjelman keventämisen kohteista. Tiedonantovelvollisten määrää ollaan lainsäädäntötoitse pienentämässä ja tiedonkeruumenettelyitä pyritään edelleen automatisoimaan.

Ohjelmaan liittyen Tullihallituksen tilastoyksikkö mittasi syksyllä 2008 Intrastat-tilastoinnin yrityksille aiheuttamaa kuormaa ja kartoitti tietojen toimittamisen ongelmakohtia.

Mitä Intrastat on?

Aiemmin kaikki tavaroiden ulkomaankaupan tilastointi tapahtui tulliselvityksessä annettujen tietojen avulla. Kun tullimuodollisuudet EU:n jäsenmaiden väliltä poistuivat vuonna 1993, luotiin jäsenmaiden välistä kauppaa kuvaamaan tilastollinen Intrastat-järjestelmä. Suomi liittyi järjestelmään jäsenyyden myötä vuonna 1995.

Suomessa on noin 36 000 yritystä jotka käyvät kauppaa muiden EU-maiden kanssa. Näistä noin joka viides, 8 000 yritystä, on Intrastat-tiedonantovelvollinen. Otokseen tulevat yritykset valitaan niiden EU-kaupan arvon mukaan.

Tiedonantovelvolliset ilmoittavat kuukausittain tiedot kaupankäynnistään EU:n sisällä Tullille, joka laatii sisä- ja ulkokaupan tiedoista Suomen virallisen ulkomaankauppatilaston. Tilastotiedot lähetetään kuukausittain myös EU:n tilastotoimistolle Eurostatille.

Tullihallituksen julkaisemia ulkomaankauppatilastoja tarvitsevat julkisen ja yksityisen sektorin päätöksentekijät, suunnittelijat ja tutkijat esimerkiksi EU:n sisämarkkinoiden ja kansantalouden kehityksen seurantaan, kauppapolitiikkaa koskevien neuvottelujen valmisteluun sekä maksutasetilaston ja kansantalouden tilinpidon laadintaan. Yritykset puolestaan hyödyntävät tilastotietoja markkinatutkimuksissa ja kaupallisten strategioiden kehittämisessä.

Automatisoidut järjestelmät helpottavat ilmoittamista

Tullihallitus selvitti tiedonantorasitusta tiedonantajille suunnatulla kyselyllä syyskuussa 2008. Kysely suunniteltiin yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, joka tulee toteuttamaan samanlaisia mittauksia omia tilastojaan koskien.

Intrastat-tilastoilmoitus voidaan antaa usealla eri tavalla. Yleisin ilmoitustapa on Internetin kautta toimiva TYVI-palvelu. Intrastat-ilmoituksia otetaan vastaan myös Edifact-tilasto-

sanomina ja määrämuotoisina ascii-tiedostoina. Toistaiseksi Intrastat-ilmoituksia otetaan vastaan myös paperilomakkeilla.

Paperilomakkeella ilmoittavat käyttävät vastaamiseen nimikeriviä kohden 10 minuuttia, TYVI-palvelun käyttäjät 3 minuuttia ja muita sähköisiä ilmoitustapoja käyttävät 1,5 minuuttia kuukaudessa. Aikaa vievimpiä ovat pienet muutamien rivien ilmoitukset, joiden valmisteluun ja täyttämiseen kuluu lähes puoli tuntia per nimikerivi. Keskimäärin koko ilmoituksen tekemiseen kului yrityksissä 3 tuntia 45 minuuttia kuukaudessa.

Rivikohtaisten erojen taustalla on se, että sähköisten ilmoittamistapojen käyttäjät ovat integroineet Intrastat-tilastoinnin osaksi omia tietojärjestelmiään, jolloin ilmoittaminen on vaivatonta ja nopeaa. Kolmansien maiden kanssa kauppaa käyvät yritykset, jotka tekevät tulli-ilmoituksensa sähköisesti, voivat käyttää samoja menettelytapoja (Edifact) myös tilasto-ilmoittamiseen.

Vaikka käytetty aika ilmoitusriviä ja yritystä kohden on kohtuullinen, kertyi vuonna 2008 Intrastat-ilmoittamisesta yrityksille kaikkiaan noin 210 henkilötyövuoden verran työtä. Vuonna 2007, jolloin otos oli jonkin verran suurempi ja sähköisiä ilmoittajia vähemmän, yritykset käyttivät Intrastat-ilmoittamiseen noin 254 henkilötyövuotta.

Intrastat-otoskokokoa sääntelevää EU-asetusta ollaan uusimassa. Uuden asetuksen johdosta tiedonantovelvollisten määrä pienenee ja kokonaisrasitus vähenee edelleen vuonna 2010. Lisäksi neuvonnalla ja opastuksella edistetään edelleen sähköisen asiointin käyttöä.

Intrastat-kyselyn tulokset

Intrastat-ilmoittamiseen liittyviä asioita selvitettiin Intrastat-tiedonantajille suunnatulla kyselyllä.

Intrastat-tilastoilmoitus voidaan antaa usealla eri tavalla. Sähköisiä ilmoitustapoja ovat Internetin kautta toimiva TYVI-palvelu, sähköpostin liitteenä toimitettava ascii-tiedosto ja EDIFACT-tilastosanoma. Toistaiseksi on mahdollista toimittaa Intrastat-ilmoitus myös paperilomakkeella. Kaikilla TYVI-palvelun välityksellä ilmoittavilla Intrastat-tiedonantajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn Internetissä koko syyskuun 2008 ajan. Osa muita ilmoitustapoja käyttävistä Intrastat-tiedonantajista sai saman kyselyn postitse. Kyselyn tuloksia käytetään apuna Intrastat-tiedonkeruuta kehitettäessä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 1 180 Intrastat-tiedonantajaa. Kaiken kaikkiaan Intrastat-ilmoittajia on noin 8 000, eli kyselyllä tavoitettiin 15 % kaikista ilmoittajista. Vastanneista yrityksistä 1 040 harjoittaa tuontia ja 547 vientiä. Vastanneet yritykset on luokiteltu yrityksen ilmoitustavan ja keskimääräisen kuukausittaisen nimikerivien lukumäärän mukaisesti luokkiin. Ilmoitustavan mukaan yritykset jaetaan kolmeen luokkaan: paperi-, TYVI- tai muu sähköinen eli ascii- tai EDIFACT-ilmoittaja. Lisäksi ilmoittajat jaetaan suuriin ja pieniin ilmoittajiin keskimääräisen kuukausittaisen nimikerivien lukumäärän mukaan. Suuriksi ilmoittajiksi luokitellaan yritykset, jotka ilmoittavat Intrastat-ilmoituksella keskimäärin vähintään 20 nimikeriviä kuukaudessa ja pieniksi yritykset, joilla keskimääräinen nimikerivien lukumäärä kuukaudessa on alle 20.

Taulukko 1. Intrastat-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen osallistuvien henkilöiden lukumäärä yrityksissä

Ilmoitustapa	Tuonti		Vienti	
	Henkilöä keskimäärin	Joista yrityksen ulkopuolella, %	Henkilöä keskimäärin	Joista yrityksen ulkopuolella, %
Tyvi iso	1,4	10	1,6	4
Tyvi pieni	1,4	7	1,3	5
Muu sähköinen	2,6	39	2,6	39
Paperilomake	1,9	4	1,9	4

Intrastat-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen osallistuu kyselyyn vastanneissa yrityksissä keskimäärin 3,1 henkilöä ja yritysten ulkopuolella 0,1 henkilöä. Vähiten henkilöitä ilmoittamisen valmisteluun ja täyttämiseen osallistuu TYVI-palvelun kautta ilmoittavissa yrityksissä: isoissa tuontiyrityksissä keskimäärin 1,4 ja vientiyrityksissä 1,6 henkilöä; pienissä tuontiyrityksissä keskimäärin 1,4 ja vientiyrityksissä 1,3 henkilöä. Eniten henkilöitä Intrastat-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen osallistuu muita sähköisiä ilmoitustapoja eli ascii-tiedostoa tai EDIFACT-tilastosanomaa käyttävissä yrityksissä. Näissä yrityksissä ilmoittamisen valmisteluun ja täyttämiseen osallistuu keskimäärin 2,6 henkilöä, joista 39 % yrityksen ulkopuolella. Paperi-ilmoituksella ilmoittavissa yrityksissä valmisteluun ja täyttämiseen osallistuu keskimäärin 1,9 henkilöä, joista 4 % yrityksen ulkopuolella. (Taulukko 1.)

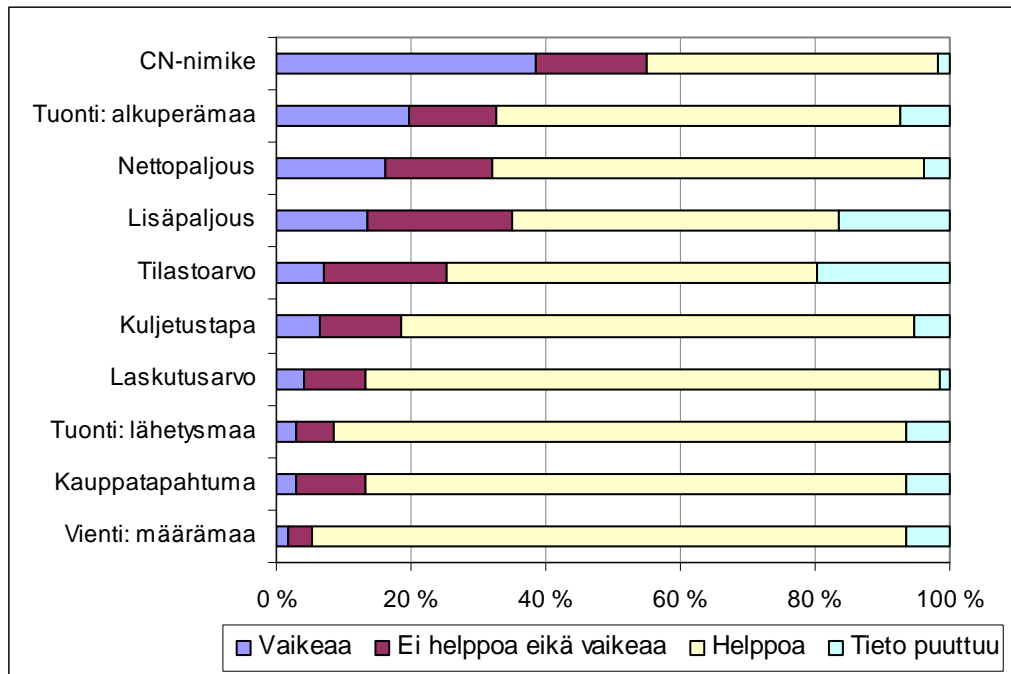
Taulukko 2. Intrastat-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen kuluva aika keskimäärin nimikeriviä (nr) kohden

Ilmoitustapa	Tuonti			Vienti		
	Minuuttia/nimikerivi		Ilmoittajia	Minuuttia/nimikerivi		Ilmoittajia
	Valmistelu	Täyttäminen		Valmistelu	Täyttäminen	
Tyvi 1-2 nr/kk	19,2	8,5	737	18,4	8,0	409
Tyvi 3-5 nr/kk	15,1	6,9	897	14,8	6,8	352
Tyvi 6-10 nr/kk	12,2	5,6	920	11,4	4,2	336
Tyvi 11-20 nr/kk	9,0	3,6	815	5,3	2,6	285
Tyvi 21-50 nr/kk	6,3	2,9	693	5,7	2,2	257
Tyvi 51-100 nr/kk	3,6	2,6	249	1,8	1,7	88
Tyvi 101-200 nr/kk	2,8	2,4	137	1,5	0,5	45
Tyvi 201-400 nr/kk	1,4	1,2	61	0,3	0,6	26
Tyvi 401 nr/kk tai yli	0,1	0,9	68	0,0	0,1	32
Muu sähköinen 1-20 nr/kk	16,5	7,7	316	17,0	8,0	79
Muu sähköinen 21 nr/kk tai yli	1,1	0,1	431	0,6	0,1	134
Paperilomake 1-5 nr/kk	11,9	10,8	831	20,0	14,9	204
Paperilomake 6-20 nr/kk	7,3	5,2	481	0,7	5,7	121
Paperilomake 21 nr/kk tai yli	4,2	1,7	206	2,1	8,8	76

Kyselyn perusteella voidaan arvioida, että Intrastat-ilmoituksen valmisteluun kuluu kaikissa tiedonantajayrityksissä yhteensä 122 henkilötyövuotta ja ilmoituksen täyttämiseen 88 henkilötyövuotta. Pääsääntöisesti suuria nimikerivimääriä ilmoittavissa yrityksissä käytetään vähiten aikaa Intrastat-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen nimikeriviä kohden. Paperilomakkeella ilmoittavat käyttävät nimikeriviä kohden 10 minuuttia, TYVI-palvelun käyttäjät 3 minuuttia ja muita sähköisiä ilmoitustapoja käyttävät 1,5 minuuttia.

Aikaa vievimpiä ovat pienet yhden tai kahden nimikerivin TYVI-ilmoitukset, joiden valmisteluun ja täyttämiseen tuonti-ilmoituksissa kuluu keskimäärin 28 minuuttia per nimikerivi ja vienti-ilmoituksissa 26 minuuttia. Muita sähköisiä ilmoitustapoja käyttävissä yrityksissä yli 20 nimikerivin tuonti- ja vienti-ilmoituksissa valmisteluun ja täyttämiseen kuluu keskimäärin vain noin minuutti per nimikerivi. Enintään viiden nimikerivin paperilomakkeella annettavan tuonti-ilmoituksen valmisteluun ja täyttämiseen kuluu keskimäärin 23 minuuttia ja vienti-ilmoituksen 35 minuuttia nimikeriviä kohden. Annettaessa paperilomakkeella yli 20 nimikerivin tuonti-ilmoitus, kuluu valmisteluun ja täyttämiseen keskimäärin kuusi minuuttia per nimikerivi ja vienti-ilmoituksissa vastaavasti 11 minuuttia per nimikerivi. (Taulukko 2.)

Kyselyyn vastanneista 48 % piti Intrastat-ilmoittamista vaivattomana kun taas 33 % vastaajista koki ilmoittamisen työlääksi. Vain kolmessa prosentissa yrityksistä oli tehty ilmoittamista helpottavia laajoja muutoksia viimeisten kolmen vuoden aikana, 32 % yrityksistä vähäisempiä muutoksia ja 56 % ei lainkaan muutoksia. Hankalimpana kohtana Intrastat-ilmoituksen täyttämässä pidettiin CN-nimikettä, jonka ilmoittamista 39 % vastaajista piti melko tai hyvin vaikeana. Intrastat-ilmoituksen tuonnin lähetysmaata ja viennin määräraamaa koskevien kohtien täyttö koettiin helpoksi. Tuonnin alkuperämaan ilmoittaminen sen sijaan koettiin hankalimpana, 20 % tuontia harjoittavista vastaajista koki alkuperämaan ilmoittamisen melko tai hyvin vaikeaksi. Melko tai hyvin vaikeaksi nettopaljouden ilmoittamisen koki 16 % ja lisäpaljouden ilmoittamisen 13 % vastanneista. Vähiten ongelmia ilmoittamisessa aiheuttivat viennin määräraaman, kauppatapahtuman luonteen ja tuonnin lähetysmaan ilmoittaminen. Myös laskutusarvon, kuljetustavan ja tilastoarvon ilmoittaminen koettiin useimmiten melko tai hyvin helpoksi. (Kuva 1.)

Kuva 1. Intrastat-ilmoituksen eri kohtien täyttämisen helpous tai vaikeus

Vertailu vuosien 2008 ja 2007 tiedonantorasituksen välillä

Vuonna 2007 Intrastat-otoksessa oli noin 9 500 yritystä ja vuodelle 2008 korotetuista ilmoittamisen kynnysarvorajoista johtuen otos on pienentynyt noin 8 000 yritykseen. Tiedonantovelvollisten yrityksiä ilmoittamat nimikerivimäärät ovat kasvaneet vuodesta 2007 siten, että kokonaisnimikerivimäärä vuonna 2008 on suurempi kuin vuonna 2007. Huomattavaa on, että tiedonantovelvollisten yritysten lukumäärän vähentyessä kokonaisnimikerivimäärä on kasvanut.

Vuoden 2008 tulosten käsittelyssä käytettiin tammi-kesäkuun ilmoituksia, jotka olivat tutkimuksen tekoheikellä marraskuussa lähes kaikki saapuneet. Näiden ilmoitusten nimikerivien lukumäärä kerrottiin kahdella, jolloin saatiin arvio koko vuoden nimikerivimäärälle. Samoin meneteltiin vuoden 2007 osalta, jotta kausivaihtelu ei vaikuttaisi tulosten vertailtavuuteen. Ilmoitustavoittain laskettiin yhtä nimikeriviä kohden kulutettu aika, joka kerrottiin nimikerivilukumäärällä. Näin muodostettiin vertailukelpoiset henkilötyövuodet (htv) vuosille 2008 ja 2007. Vuoden 2007 tiedot eivät siis perustu mittaukseen, vaan laskelmaan vuoden 2008 tietojen perusteella. Henkilötyövuodet laskettiin jakamalla kokonaistuntimäärä luvulla 1717,5 joka on elinkeinoelämän keskusliiton arvion mukaan palkansaajien keskimääräinen vuosityötuntien määrä vuonna 2008². Samaa jakajaa käytettiin kummallekin vuodelle.

Taulukon 3 mukaan paperilomakkeella ilmoittavien yrityksiä tiedonantorasite on laskenut 20 htv vuoteen 2007 verrattuna. Muita sähköisiä ilmoitustapoja käyttävien yritysten rasite on laskenut 15 htv ja TYVI-palvelun välityksellä ilmoittavien yritysten rasite on laskenut noin 9 htv. Nimikerivilukumäärien kasvusta johtuen yli 20 nimikeriviä (nr) kuukaudessa sähköisesti ilmoittavien yritysten rasite on kasvanut 28,5 htv.

Taulukko 3. Intrastat-ilmoittamisen tiedonantorasite henkilötyövuosina ilmoitustavoittain 2007-2008

Ilmoitustapa	Vuosi 2008 htv	Vuosi 2007 htv	v2008 vs v2007 htv
Tyvi 1-2 nr/kk	4,1	5,5	-1,4
Tyvi 3-5 nr/kk	11,4	13,8	-2,4
Tyvi 6-10 nr/kk	19,0	19,7	-0,8
Tyvi 11-20 nr/kk	21,8	53,1	-31,3
Tyvi 21-50 nr/kk	31,7	9,3	22,3
Tyvi 51-100 nr/kk	15,5	14,8	0,7
Tyvi 101-200 nr/kk	13,6	12,4	1,2
Tyvi 201-400 nr/kk	6,1	6,5	-0,4
Tyvi 401 nr/kk tai yli	25,9	23,2	2,7
Muu sähköinen 1-20 nr/kk	10,5	26,3	-15,8
Muu sähköinen 21 nr/kk tai yli	16,4	15,5	0,9
Paperilomake 1-5 nr/kk	6,7	12,1	-5,4
Paperilomake 6-20 nr/kk	8,2	21,4	-13,1
Paperilomake 21 nr/kk tai yli	19,5	21,0	-1,4
Yhteensä	210,3	254,4	-44,1

² http://www.ek.fi/www/fi/tyoelama/tyomarkkinoiden_rakenteet/tyoajan_pituus_ja_tyoaikajoustot.php